

ТАҚРИЗ

ба автореферати диссертатсияи Ҳайдарова Мавзуна Маҳмудҷоновна дар мавзӯи “Хусусиятҳои педагогии ташаккули арзишҳои ватандӯстии донишҷӯён дар раванди таҷрибаомӯзии таълимӣ”, ки барои дарёфти дараҷаи илмии номзади илмҳои педагогӣ аз рӯйи ихтисоси 13.00.01 – Педагогикаи умумӣ, таърихи педагогика ва таҳсилот (илмҳои педагогӣ) пешниҳод гардидааст

Равандҳои сиёсӣ ва иҷтимоӣ – иқтисодӣ дар ҷамъият ба афзоиши таваҷҷӯҳ ба таъриху географияи кишвари худ, ҷустуҷӯи мазмуни нав ва замонавии мафҳуми Ватан водор менамоянд. Аз ин рӯ, яке аз вазифаҳои аввалини таҳсилот ин дар муҳассилин тарбия намудани сифатҳои баланди инсонӣ, ҳисси қарзи ахлоқиву шаҳрвандӣ, масъулиятнокӣ нисбат ба ояндаи мамлакат мебошад.

Дар кори диссертатсионии Ҳайдарова Мавзуна Маҳмудҷоновна зеринҳои “Хусусиятҳои педагогии ташаккули арзишҳои ватандӯстии донишҷӯён дар раванди таҷрибаомӯзии таълимӣ” масъалаи истифодаи имкониятҳо, захираҳо ва иқтидори педагогии таҷрибаомӯзиҳои таълимӣ дар ташаккули майл ба арзишҳои ватандориву ватанпарастӣ мавриди омӯзиш қарор гирифтааст. Диссертатсия фарогири қисматҳои муқаддима, ду боб, хулоса ва феҳрасти адабиёт мебошад.

Дар боби аввал масъалаи арзишҳои ватандӯстӣ ҳамчун падидаи илмӣ – педагогӣ ва роҳҳои афзалиятноки тарбияи донишҷӯён дар ин самт, омилҳои ташаккули майли донишҷӯён ба арзишҳои ватандӯстӣ, нақши табиат ва боигариҳои моддию маънавии миллӣ дар ташаккули арзишҳои ватандӯстии донишҷӯён баррасӣ гардида, хусусиятҳои ҷавонони муосир дар самти шавқу завқ, ҳавасмандкунонӣ, иҷтимоӣ, эҳсосотӣ, иродавӣ, маърифатӣ ва шахсӣ тарҳрезӣ шудааст.

Дар боби дуюми диссертатсия таҷрибаомӯзиҳои таълимӣ аз дидгоҳи педагогӣ ҳамчун воситаи самараноки ташаккули майли донишҷӯён ба Ватан ҳамчун арзиш дида баромада шудааст. Таҷриба бо маънои томаш ин

таҷрибаи ҷамъовардашуда, маҷмӯи усулҳо ва малака дар ин ё он соҳаи фаъолият мебошад. Воҳидҳои сохтори таҷриба фаъолияти мақсаднок, воситаи таҷриба, объекти фаъолияти амалӣ маҳсуб меёбанд. Таҷрибаомӯзиҳо ба табиат барои татбиқи амалии донишҳои назариявӣ нақши муассир дошта, имкон медиҳанд, ки мавҷудот ва ҳодисаҳои табиӣ аз наздик омӯхта шаванд. Дар педагогика истифодаи таҷрибаомӯзиҳои таълимӣ баҳри васеъ намудани ҷаҳонбинии шахсият, ташаккули муносибати муҳассилин нисбат ба арзишҳои табиӣ ва иҷтимоӣ нигаронида шудааст.

Дар боби сеюм тавассути методҳои гуногун корҳои озмоишӣ чиҳати татбиқи шартҳои педагогии ташаккули арзишҳои ватандӯстии донишҷӯёни муассисаҳои таҳсилоти олии касбии кишвар дар раванди таҷрибаомӯзиҳои таълимӣ баррасӣ шудаанд, таҷрибаи татбиқи шартҳои педагогии ташаккули арзишҳои ватандӯстии донишҷӯён дар раванди таҷрибаомӯзиҳои таълимӣ анҷом ёфта, динамикаи ташаккулёбии арзишҳои ватандӯстии донишҷӯён дар раванди таҷрибаомӯзиҳои таълимӣ муайян гардидааст.

Дар маҷмӯъ, аз фишурдаи рисола арзишмандии кори диссертатсионии Ҳайдарова Мавзуна Маҳмудҷоновнаро ба таври зайл арзёбӣ намудан мумкин аст:

- ду ҷанбаи арзишҳои ватандӯстӣ: майлу рағбат ба раванд, ки дар натиҷа ба дигаргунсозии муносибат ба ин арзишҳо оварда мерасонад ва майлу рағбат ҳамчун натиҷа, ки симои зебопарастӣ ва ҳомии Ватанро таҷассум менамояд, пеш аз ҳама образи Ватан муҳимтарин арзёбӣ карда мешавад;

- дурнамои доштани истифодаи имкониятҳои педагогии таҷрибаомӯзиҳои таълимӣ, дорои захираҳои муҳим ва имкониятҳои мувофиқ барои ташаккули майл ба Ватан ҳамчун арзиш дар донишҷӯён исбот карда шудааст;

- алоқамандии шартҳои педагогии ташаккули арзишҳои ватандӯстии донишҷӯён дар раванди таҷрибаомӯзиҳои таълимӣ муайян карда шуданд;

- хусусиятҳои тафсирии замони муосири арзишҳои бунёдии ватандӯстӣ, аз ҷумла, арзишҳои моддиву маънавӣ, ҳуқуқӣ, шахрвандӣ ва ватандӯстӣ, ки шахсияти донишҷӯро инъикос мекунанд, муайян карда шудаанд;

- маводи зарурӣ барои ташкили машғулиятҳо, чорабиниҳо ва курсҳои махсус барои таҷрибаомӯзии таълимӣ пурра таҳия гардида, роҳҳои мушаххаси муқаррарот оид ба ташаккули арзишҳои ватандӯстӣ муайян карда шудаанд.

- шартҳои педагогие, ки ба ташаккул ва таҳаввули арзишҳои ватандӯстии донишҷӯён мусоидат менамоянд, тарҳрезӣ шудаанд;

- амсилаи сохторӣ–вазифавии ташаккули арзишҳои ватандӯстии донишҷӯён дар раванди таҷрибаомӯзиҳои таълимӣ дар алоқамандӣ бо ҷузъҳои сохтори он коркард шудааст, ки барои пешгӯии амалишавии натиҷабархши мақсади гузошташуда дар асоси истифодабарии иқтисори педагогии таҷрибаомӯзиҳои саҳроӣ ва комплексӣ имконият медиҳад;

- маҷмӯаи илмӣ–методии таъмини ташаккули арзишҳои ватандӯстии донишҷӯён дар раванди таҷрибаомӯзиҳои таълимӣ, ки дорои барномаи ҳамгиро: заиф, фаъол, ҳамфаъол ва таҷрибаомӯзиҳои саҳроӣ ва комплексӣ, маводҳои ташхисӣ ва дидактикӣ оид ба муаммои таҳқиқшаванда асоснок карда шуданд;

- тавассути таҷрибаомӯзии таълимӣ масъалаи ташаккули арзишҳои ватандӯстии донишҷӯёни муассисаҳои таҳсилоти олии касбии Ҷумҳурии Тоҷикистон баррасӣ гардидааст;

- ҳалли маҷмӯии масоили педагогӣ дар ҳошияи муаммои хусусиятҳои педагогии ташаккули арзишҳои ватандӯстӣ дар доираи таълими фанҳои табиатшиносӣ амалӣ карда шудааст;

- назарияи шартҳои педагогии ташаккули арзишҳои ватандӯстии донишҷӯёни донишгоҳ дар раванди таҷрибаомӯзиҳои таълимӣ татбиқ шуда, натиҷа ва хулосаҳои он дастабандӣ ва барои баланд бардоштани сифати мавзӯии кор дар самти мазкур тавсияҳо пешниҳод гардидаанд.

Хулосаҳои бобҳои якум, дуюм ва сеюм, хулосаи умумӣ ба мақсаду вазифаҳои таҳқиқот, мазмуни матн ва натиҷагирӣ аз қисмати назариявӣ ва амалии кор мувофиқат менамояд. Ҳангоми иҷрои таҳқиқоти диссертатсионӣ муаллиф аз сарчашмаҳои илмӣ-назариявӣ, осори мутафаккирони бузург, таҳқиқотҳои олимон ва маводҳои таҷрибаомӯзии таълимӣ - саҳроӣ хеле моҳирона ва хуб истифода кардааст.

Автореферати диссертатсияи Ҳайдарова Мавзуна Маҳмудҷоновна дар мавзӯи “Хусусиятҳои педагогии ташаккули арзишҳои ватандӯстии донишҷӯён дар раванди таҷрибаомӯзии таълимӣ” ба талаботи КОА-и назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷавобгӯ буда, муаллифи он сазовори дарёфти дараҷаи илмии номзоди илмҳои педагогӣ аз рӯйи ихтисоси 13.00.01 - Педагогикаи умумӣ, таърихи педагогика ва таҳсилот (илмҳои педагогӣ) мебошад.

Асадов Мақсуд Ҳусенович,

доктори илмҳои филологи, профессор,
муdiri шӯъбаи тарихи адабиёти ўзбек

Институти забони, адабиёти ва фольклори ўзбеки

Академияи илмҳои Ҷумҳурияи Ўзбекистон

Баракаев Раҳматулла,

номзоди илмҳои филологи, профессор,

ҳодими илмии калони шӯъбаи тарихи адабиёти ўзбеки асри XX

Институти забони, адабиёти ва фольклори ўзбеки

Академияи илмҳои Ҷумҳурияи Ўзбекистон

Очилов Эргаш Зокирович,

номзоди илмҳои филологи, доцент,

ҳодими илмии калони шӯъбаи назарияи адабиёт ва робитаҳои адабии

Институти забони, адабиёти ва фольклори ўзбеки

Академияи илмҳои Ҷумҳурияи Ўзбекистон

